

**TOP
KVALITET**

MSA SORDIN
The Safety Company

Sordin Supreme Pro X Aktiv høreværn

Sordin Supreme Pro X er udstyret med hovedbøjle-beklædning i vaskbart camouflagestof og to vandtætte mikrofoner, der sikrer optimal lyd kvalitet.

- Al lyd over 82 dB lukkes ned under denne grænse
- Vandtæt batterisystem

Vare nr.	Farve	Vejl. pris
4603113	Grøn	2.099,-

Sordin model Racers

– beskyttelse af dit syn

Vare nr.	Farve	Vejl. pris
4603122	Sort/mørk	199,95
4603123	Gul	199,95
4603124	Guld	199,95
4603126	Klar	199,95
4603127	Multicolor	199,95

Se alle modeller i vores 250 siders katalog med alt til jagt og outdoor hos din forhandler eller på guntex.dk

GUNTEX

Se forhandlerliste, nyheder og vores katalog på guntex.dk

Er der kød på dyret?

Vinterjakken hænger igen på knagen og vidner om den forestående jagtsæson, men riflen, den skal da ikke findes frem endnu – råvildtets lam skal jo da lige have lidt på sidebenene – eller hvad?

Tekst og foto/illustrationer: Jesper Kjær Illemann

NATUR/VILDTFORVALTNING: Især når det kommer til jagt på råvildt med riffel, som i vid udstrækning åbner nogle forvaltningsmæssige døre for den enkelte jæger, er det ikke ualmindeligt, at tidspunktet for regulering af efterårsbestanden henlægges til den sidste del af jagttiden. Måske fordi man er optaget af andre jagtligge aktiviteter, men i mange tilfælde sker det også ud fra den idé, at lammene der ved er vokset mere og derfor giver mere kød til fryseren.

Men hvad taler vi egentlig om, og hvilke konsekvenser kan det få for den effektuerede forvaltning?

Vi har lavet et praksisnært forsøg, som kan være med til at tydeliggøre hvor stor – eller måske lille – den kødmæssige gevinst egentlig er. Døm selv ...

31 procent er muskler

Rådyret når sin maksimale vægt i tre-fire-års alderen, men langt den største tilvækst sker inden for de første seks-otte mdr. Den synlige tilvækst i løbet af jagtsæsonen, fra oktober til januar, dækker over vækst i både knogler, fordøjelsessystem, vinterpels og muskulatur. Hos de fire dyr (lam), som indgår her, udgør sidstnævnte i gennemsnit 31 procent af dyrets hele vægt (anvendte udskæringer).

For at kaste lys over "tallerkenen" tager vi udgangspunkt i kødandelen hos fire lam, som er skudt i henholdsvis starten og slutningen af jagtsæsonen, og holder det op imod en kendt vækstkurve for dyrene i området.

Da afskydningen i en bestand, uanset antal, i praksis ikke kan gennemføres på én dag, og vækstkurven i øvrigt flader betydeligt ud i vintermånederne, er det vægtforøgelsen over de tre måneder fra medio oktober til medio januar, der udtrykker det reelle billede og derfor er valgt som grundlag for denne artikel.

Et nedlagt rålam i oktober bør veje minimum 9 kg opbrækket (bukkelam 10 kg), og senere i sæsonen bør de to tal være 10 og 11 kg.

Sådan fordeler det sig

Parteringen af dyrene foretages, som det er almindelig brugt. Dvs. en grovpartering i hals, ryg, bove og køller. Efterfølgende blev alle dele omhyggeligt udbenet for at finde frem til kødets vægt/andel. Ribben og slag er ikke medregnet til kødandelen, da det i praksis sjældent anvendes pga. skudlæsioner eller andet.

I forbindelse med nedlæggelsen af de to dyr i oktober prioriteres det af anskuelighedsmæssige årsager at skyde et lille og et stort lam. Som det fremgår af tabel 1, og måske ikke overraskende, er kødandelen hos det lille lam betydeligt lavere, end det er tilfældet hos det store.

Resultaterne af vejningerne viser, at den gennemsnitlige andel af kød, i forhold til dyrets brækkede vægt, ligger på samme niveau både i oktober og januar – ca. 45 %. Men, det fremgår også, at der kan være stor forskel – en forskel som udstiller værdien af en bestand i god kondition.

Og hvad så?

En kendt vækstrate for råvildtet i forsøgsområdet viser en gennemsnitlig tilvækst (brækket vægt) fra oktober til januar på ca. et kg. Det betyder altså en tilvækst på blot 450 gram kød, men som det fremgår af figur 1, flader tilvæksten væsentligt ud omkring allerede 1. december, og den kødmæssige gevinst fra dette tidspunkt og frem er ubetydelig eller ikke eksisterende. Med andre ord findes der absolut ingen gode grunde til at påbegynde af-

Omhyggeligt udskåret udgør kødandelen cirka 31 procent af lammets hele vægt.

skydningen senere end 1. december.

Målet for enhver forvaltning er at opnå og fastholde en bestand i god kondition. Denne udgør også et større udbyttedmæssigt potentiale, hvilket taler stærkt for en sikker og rettidig afskydning.

Under planlægningen af efterårets jagt bør man altså sikre sig, at man ikke alene kan nå at få skudt det nødvendige antal dyr, men også god tid til at skyde de små, afmagrede eller sagt på anden måde "dårlige/rigtige" dyr.

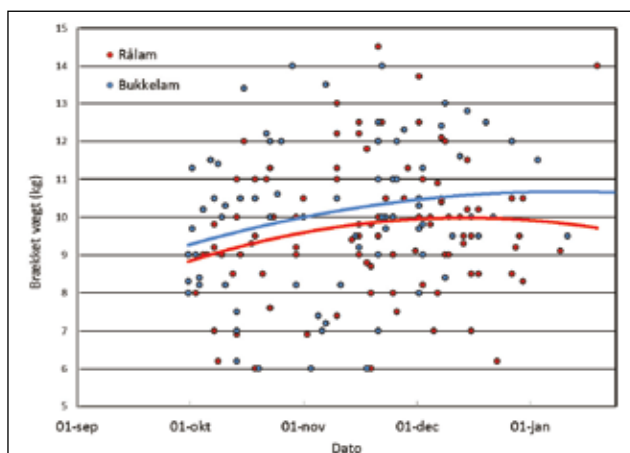
Start i oktober

I praksis er det forbavsende tidskrævende at gennemføre den planlagte afskydning, bl.a. fordi udefrakommende faktorer som held og vejr lig også spiller ind.

Står man med en større bestand, og ditto afskydningspulje, må det alt i alt anbefales at starte sin afskydning fra bunden af bestanden tidligt på sæsonen (oktober), da manglende omhu kan få vidtrækkende konsekvenser for bestandens kondition.

Det kan også være en fordel at udnytte dette tidspunkt, da man rent praktisk har flere og bedre muligheder for at pyrsche sig til vildtet før løvfald.

Hvis du ønsker at vide mere om analyse og forvaltning af en råvildtbestand, kan det anbefales at læse "TEMA om råvildt" i Jæger nr. 10 2013. Det kan findes ved login på DJ's medlemsnet og ligger under "Læs Jæger online".
jki@jaegerne.dk

Figur 1: Oversigt over vægte (opbrækket) for lam afhængigt af nedlægnings tidspunktet. Data er fra en periode på Kala, hvor der blev drevet en lempelig jagt på råvildt, og den maksimale bæreevne for området var nået. Dette afspejler også forholdene i mange andre egne af Danmark. Under jagtlig forvaltning bør nedlagte lam have en vægt, der ligger højere end de indtegnede kurver. Dvs. 9-10 kg (rå/buk) i oktober og 10-11 kg i resten af sæsonen.

Lam Kalø 2017/18								
Dyr nr.	1	2	3	4				
Dato	09.10.17	11.10.17	23.01.18	25.01.18				
Køn	♂	♀	♀	♀				
	Vægt:	% af brækket vægt	Vægt:	% af brækket vægt	Vægt:	% af brækket vægt	Vægt:	% af brækket vægt
Hel	13,2		16,8		19,5		16,5	
Opbrækket	8,9		11,7		13		11,9	
Indvolde incl. spiserør, luftrør og tunge	4,3		5,1		6,5		4,6	
parteret:								
Ryg (delt efter 3. ribben)	1,15	12,9	1,70	14,5	1,77	13,6	1,64	13,8
Køller	2,37	26,6	3,50	29,9	3,41	26,3	3,31	27,8
Bove	1,05	11,8	1,51	12,9	1,43	11,0	1,53	12,8
Hals	0,68	7,6	0,89	7,6	0,93	7,1	0,82	6,9
Udskæring med ben i alt:	5,24	58,9	7,60	64,0	7,54	58,0	7,3	61,3
Fåleter	0,69	7,7	1,05	8,9	1,03	8,0	0,95	8,0
Mørbrad	0,07	0,8	0,11	0,9	0,13	1,0	0,13	1,1
Køller udbenet	1,96	22,0	2,97	25,4	2,92	22,5	2,86	24,0
Bove udbenet	0,71	7,9	1,10	9,4	1,03	7,9	1,11	9,3
Hals udbenet	0,32	3,6	0,48	4,1	0,47	3,6	0,41	3,4
Samlet kødvægt uden ben	3,73	41,2	5,70	48,2	5,59	43,0	5,46	45,9

Tabel 1: Tabellen viser fordelingen af kød i forhold til dyrets brækkede vægt. Hele vægt er dyrets vægt før opbrækning og ligger tæt op ad den levende vægt.